

LEANDRE CERVERA, HUMANISTA

pel Dr. JAUME VALERO I RIBAS

L'home que fou un inconformista recercador de la veritat a ultrança, que albergava un cor amb una passional afecció que li donava un vernís d'aparent sectarisme, que s'imposà una ètica de cultura per predicar-la als qui el voltaren com a ideal de convivència, diàleg i respecte, i que somià i anhelà la perfecció i la felicitat pràctiques i assolibles en el seu temps i el seu espai, i tingué el coneixement, el pudor i la sinceritat de les seves limitacions i, per tant, la pruïja i la saviesa de tocar de peus a terra, fou sens dubte allò que hom ha convingut com a síntesi i definició de l'humanista. És possible l'humanisme sense humanitat? Jo crec que és possible, i la història ens podria parlar d'uns quants exemples. Però no fou pas aquest el cas de Leandre Cervera: ell fou l'HUMANISTA-HOME, i de pedra picada.

Quant més d'una cosa o de l'altra? De totes dues prou i de totes dues molt, perquè l'una li determinava l'altra. Per això no fou un humanista fred, sinó un humanista cald. No pas un humanista erudit, sinó un humanista coneixedor. I, més que un humanista filòsof, fou un humanista moral. Més que un sant Tomàs de les summes, fou un sant Pau de les epístoles. Perquè no fou conformista ni tou, ni consentit, ans ferm, batallador i indignable. Perquè la veritat, la veritat pròpia en la qual hom creu honestament, es mereix més el cavaller que no el traficant. Més l'home de principis que no l'acomodaticí. Leandre Cervera fou aquest home de principis, cavaller defensor de la seva veritat. I perquè adorava la veritat abstracta, per tal com coneixia el valor immens de la seva veritat concreta, estimava i necessitava el contraopinant, l'inconformista de la seva veritat, l'altre cavaller, al qui investia en el torneig i amanyagava en la desarmada amb la mateixa passió, la mateixa consideració, el mateix agraïment i el mateix afecte. Si bona lluita, millor comiat, car Leandre Cervera fou sempre un lluitador de diàleg; mai un pretensió panxacontent de monòleg. La seva psicossomàtica era la més socràtica que he conegut. Veritablement, era el Sòcrates reencarnat i rediviu.

Per això la seva felicitat era de poder-se presentar ben armat amb tota quantitat i qualitat de material i d'utilatge literari i científic; sadollar-se de la lectura i del tracte de tots els literats, poetes, filòsofs, assagistes, historiadors i científics clàssics i moderns; captenir-se de totes les teories i doctrines ètiques, estètiques, històriques, socials, polítiques o religioses; ensenyar i ésser ensenyat. I tot amb la més respectada llibertat, la més fonamentada experiència, el més convençut respecte per ell i pels altres, i el més juvenívol entusiasme. Per això fou defensor de la filosofia i practicà la consegüent ètica de l'ALTERITAT, aquella disciplina tan poc coneguda per tants filòsofs, moralistes, governants i governats, que condueix a l'estimació del nostre proïme, però tenint sempre ben present que aquest proïme és un ALTRE. No pas un ALTRE-JO, sinó precisament un ALTRE-ALTRE. Estava ben convençut que si la superba oficial «Kultur» alemanya i la xovinista «Culture» francesa de la «Grandeur» haguessin conegut i estimat aquesta doctrina, el món s'hauria estalviat les esgarrioses i vergonyoses escenes de les dues guerres mundials. I si governants i governats seguissin aquest camí, el món seria una bassa d'oli, on tots ens entendríem i ens estimaríem sense deixar d'ésser nosaltres mateixos i sense que els altres deixessin d'ésser els altres mateixos: cadascú amb el seu goig i el seu patir, amb les seves afeccions i les seves repugnàncies, amb les seves virtuts i àdhuc amb els seus vicis, amb les seves meravelloses, peculiars i diferents contemplacions i judicis.

Per això podia compartir, admirar i discutir el novel·lista i cantador barroc de les belleses del país Joan Santamaria; el savi, auster i home de principis Dr. Deulofeu; el lluminós i genial pintor Sunyer; l'home símbol de la Renaixença, Angel Guimerà; el rústic poeta i dramaturg del poble Ignasi Iglésias; el seny ordenador del nostre país Prat de la Riba; el creador i normalista de la nostra parla moderna Pompeu Fabra; els grans historiadors i defensors polemistes dels drets del poble català Rovira i Virgili i Ferran Soldevila; l'original i desordenat Cristòfor de Domènech, i el culte i pastoral P. Miquel d'Esplugues, i tots aquells filòsofs, literats, poetes, dramaturgs, autors, actors i empresaris del teatre català, polítics, sociòlegs, estadistes, administratius, periodistes, publicistes, assagistes, músics, cantaires i folkloristes, arquitectes, enginyers, i artistes i tota classe d'universitaris i homes de carrera, industrials, comerciants, financers, terratinents, obrers i pagesos, i àdhuc clergues, abats i grans bisbes que foren els efectius patriotes protagonistes de la història brillant i esplendorosa de la Barcelona i de la Catalunya dels primers vint-i-cinc anys del nostre segle, que ell va viure i fruit i que tantes vegades profetitzà que difícilment podrien ésser repetits.

D'altra banda, també es regalà amb la discussió i la realització experimental de la veritat biològica amb els seus companys Bellido i Dalmau,

Camil Soula, Émile Gley i, sobretot, amb els seus idolatrats mestres, els dos sants de la seva religió científica a qui sempre reté culte amb la més fervorosa devoció: Claude Bernard i Ramon Turró.

Amb aquests antecedents cal comprendre que Leandre Cervera havia de sentir una gran emoció de país. Aquesta emoció de país la projectava a tot el món on es retés culte a la llibertat, a través de l'Empordà, de Barcelona, de Catalunya i de la Gran Occitània, que és com dir amb la més qualificada perifèria de la Grècia i de la Roma clàssiques.

Sí: Leandre Cervera fou el nostre, ben nostre, humanista nacional en l'emoció i universal en les idees, cavaller d'ètica i estètica, tan inquisidor en el *vitro* de l'experiment com enamorat en el *vivo* del batec humà, i a qui, en pertànyer a la nostra nació i al nostre estament, hem d'agrair d'haver-nos redimit quelcom de la nostra gasiveria en el coneixement de l'esperit de la humanitat. No fou un clericalista (això, avui, sortosament no és pecat); però ell hauria estimat i fet seva, com ningú, la *Pacem in Terris*, l'encíclica de la Justícia, la Veritat i la Llibertat.